

Gerald Durrell, a jól ismert angol természetbúvár még az 1950-es években járt Kamerunban, amiről Bafuti kopók című vidám könyvében számol be. Háborítatlan, vadakban bővelkedő állapotokat ír le, és tökéletesen illusztrálja az egykori gyarmati világot. Nem vitás, hogy aki Durrell könyvein nőtt fel, elsődleges célpontként tekint Kamerunra, mely kiváló adottságai ellenére még ma is fehér foltnak számít a turisták térképein

A Doualát Yaoundéval összekötő vonat ablakán kitekintve minden zöldnek tűnik, de a valóságban csak másodlagos erdők váltják egymást, így joggal hiszszük, hogy a Nyugat-Afrika partvidéki sávját borító, összefüggő erdőből már semmi nem maradt. Valóban, az egykoron Gabontól Nigériáig tartó partmenti esőerdő-

sáv felszakadozott, de a megmaradt erdők a biodiverzitás „hotspotjaiként” várják a felfedezésükre induló embereket.

A főnök most is whiskey-t kér

Kiindulópontunk Limbe, az egykori brit főváros (akkori nevén Victoria), mely a Guineai-öböl partján, a Kamerun-hegy lábánál fekszik. Elsősorban a német Paul Preuss által 1892-ben alapított, 52 hektáros botanikus kertjéről híres, de a környék halászfalvai, a tengerpartja és az állatkert is megér egy látogatást. Célunk nem Nyugat-Afrika legmagasabb vulkanikus hegye, az állandóan ködbe burkolódzó, 4095 méter magas Kamerun-hegy megmászása, hanem kisebbik testvére, a franciák által csak „Petit Mount Cameroun”, azaz Kis-Kamerun-hegy néven ismert Etinde-hegy felfedezése. Az 1713 méter magas hegyet elkerülik a turisták, helyette a Limbétől mért távolság függvényében számokkal jelölt strandokat keresik fel, esetleg egy rövid fotózás erejéig megállnak az 1999-es nagy lávafolyás mellett, mely 16 kilométeres hosszával valóban elég impozáns látvány. Pedig az Etinde több okból is ígéretesebb célpont, főleg, ha a felhő és páratakaró felszakadozik, és kiderül, hogy az egész hegyet, sőt még a csúcsát is erdő borítja.

Afrika fehér foltja

Batoke faluig iránytaxival megyünk, majd az útszéli bódésort hátunk mögött hagyva, gyalog folytatjuk utunkat a közeli település, Etome irányába. Utunkat csupán falusiak és farönköket szállító személyautók keresztezik. Etome lakói a Bakweiri népcsoportból kerülnek ki, de a falufőnökön, a vadászon és pár földművesen kívül már nem sokan élnek itt. Ők viszont lelkesen vágják a fát, és panaszkodnak az esős évszak kezdetére korántsem jellemző szárazságra. Hiába, a globális felmelegedés itt is érezteti hatását. Durrell könyvét olvasva éles váltás, hogy a helyi „fon”, azaz falufőnök mobiltele-

Limbe Zoo

A limbei állatkert története a régi, gyarmati időkre nyúlik vissza. Alapításának oka a kameruni élővilág bemutatása volt, sajnos a hagyományos módszerekkel. Szűk ketrecek és az alapvető ellátás hiánya jellemezte a korabeli állatkertet, mígnem az 1990-es évek elején erre vetődött a *Pandillus Alapítvány* pár kutatója, akik a világ egyik legritkább majma, a **drill** (*Mandrillus leucophaeus*) helyi populációját szerették volna felmérni. A *Pandillus* székhelye a szomszédos Nigéria, pontosabban Calabar városa, ahol elsősorban drill- és csimpánzku-tatással, illetve -védelemmel foglalkoznak. Sajnos energiáik zömét erősen leköti a piacokon és magánembereknél elkobzott, vadon született csimpánzbébik nevelése, de nagy munkát fektetnek ezen főemlősök vadon élő példányainak védelmébe is. A kutatók szörnyülködve nézték a limbei állatkert rácsai mögött raboskodó egyedeket, és úgy döntöttek, lépniük kell valamit. Felkeresték a helyi Környezetvédelmi és Erdészeti Minisztériumot, és azzal az ötlet-tel álltak elő, hogy átvennék az állatkert szakmai irányítását, majd annak helyén látogatható csimpánzmenhelyet és drilltenyészetet hoznának létre.

Így jött létre a Limbe Vadvédelmi Központ, ahol napjainkban több tucat csimpánz, pár gorilla és egy nagy csapat drill él, hogy csak a legfontosabbakat említsük. A vadászoktól elkobzott csimpánzok nevelőszüleit örömmel tölti el, hogy a kis állatok szüleit elpusztító vadászok gyakran visszatérnek, és immáron arra büszkék, hogy az árva kiscsimpánzt megmentették. Fontos, hogy ezeket az embereket bevonják a munkába, mert nincs jobb propaganda, mint a falujába visszatérő vadász, aki eredményesebben változtat azon a szemléleten, miszerint a fehérék előszeretettel vásárolnak csimpánz- vagy gorillakölyköket. Az állatkert gyűjteménye több szempontból is figyelemre méltó, de külön kiemelendő, hogy ez az egyetlen hely a világon, ahol Diehl-nyugatigorillát nevelnek. A *Nyango* névre hallgató nőstény egy-koron szabadon mászkált az állatkert területén, és szórakoztatta az ide látogató embereket, míg 1997-ben nemzetközi adományokból végre elkészült a hatalmas gorillakifutó, ahol a törzsalakhoz tartozó (*Gorilla g. gorilla*) társaival közösen éldegél. A központ látogatottsága ma is jónak mondható, és ahogy azt *Simone de Vries*, a központ egyik holland vezetője kiemelte, a látogatók zöme helyi lakos. Azért jönnek, hogy végre lássák az erdeikből lassan eltűnő állatokat, és a fevilágosító munkának köszönhetően úgy távoznak, hogy már értik, miért fontos a környezetük védelme.

Információ:

www.panafricanprimates.org

befed az ültetett kukorica és manióka. Aztán hirtelen beérünk az erdőbe, és minden zöldre vált. A vadász által kitaposott ösvényen haladunk; büszkén meséli, hogy minap itt lőtt egy erdei **bóbitásantilopot** (*Cephalophus sp.*), mely a „bozóthús-piacok” ellenére még mindig stabil állomány-nal rendelkezik. Szerencsére vadászunkat is megcsapta a változás szele, így arra még büszkébb, hogy majmokra már nem vadásznak. Az egyenlítői Afrikára oly jellemző „bozóthús-piacokra” gondolva ez kicsit hihetetlennek tűnik, de valóban, vadá-

fonon értesül érkezésünkről, de a hagyományok azóta mit sem változtak. A faluba látogató turistáktól nemcsak meghatározott pénzüsszeget, hanem egy üveg whiskey-t is kérnek, mely mennyiséget a szellemek által őrzött hegy megmászása esetén duplázni kell. A hegy szellemének ebből csupán a földre lötytyintett első korty és a kupacban gyűlő üres üveg marad, a nedű zöme a főnököt és kísérőinket illeti meg...

„Rablóból” pandúr?

Lassan emelkedünk felfelé; a falu környékén mindenhol irtás nyoma, melyet lassan

Az afrikai esőerdők jellegzetessége a sok csapadék ellen „gombasapkával” védekező természetes vára

szunk hisz a jövőjét jelentő ökoturizmusban. A WWF helyi irodája az utolsó simításokat végzi a kormányzat felé benyújtandó tervezeten, mely az egész Kamerun-hegyet és közvetlen környékét nemzeti park formájában helyezné védelem alá. Ez egyben azt is jelenti, hogy a kameruni törvények értelmében a parkon belül nem lehet település, csak a vadőrök kihelyezett állomásai. A WWF szemlélete az, hogy az évszázadok óta itt élő embereket nem lehet egyik napról a másikra kitelepíteni, hanem be kell vonni őket a munkába, és lehetőséget teremteni nekik hagyományos életmódjuk folytatására.

Ennek érdekében előadásorozatokat tartanak, ahol az egyszerű embereket is megismertetik az őket körülvevő erdei ökoszisztéma rejtelseivel, a gazdaságos földműveléssel és más, a természetet nem romboló, de jövedelmező tevékenységekkel. Példaként a Kamerun délkeleti erdeiben élő pigmeus népeket említhetnénk, akik ősidők óta vadásznak és mindenüket

A dél-kameruni erdőben haladó vonat ablakából már csak másodlagos erdőt lehet látni, de a végállomás egy hamarosan megalakuló nemzeti park közelébe juttatja az ökoturistákat

Az Etinde-hegyet már banánültetvények szegélyezik, míg a hegyet borító esőerdő nagyszámú csimpánzcsoport otthona

az erdőből nyerik, anélkül, hogy tönkretennék azt. Ezen tevékenységek közé tartozik a gyógynövények és ehető erdei gombák, termések gyűjtése, a méhészet és a szabályozott vadászat. Az illegális fakitermelés leleplezése is lehetne az itt élők feladata, melynek során a Dél-Amerikában sikeresen bevált módszerekkel figyelnék a favágók tevékenységét. Az erdőt jól ismerő helyiek egyszerű működésű GPS-eken rögzíthetik az illegális fakitermelés koordinátáit, ezáltal megkönnyítve a hatóságok dolgát.

A gorillák elköltöztek

Lármázó csimpánzcsoport (*Pan troglodytes*) veri fel az erdő csendjét, vadászunk jól ismeri őket. Örömmel hallja, hogy Ugandában mekkora üzlet a csimpánz- és gorillaturizmus, majd egy cercófcsoportot (*Cercopithecus sp.*) becserkészve bizonyítja, hogy a feladatra keresve sem találhatnánk alkalmasabb embert. Először furcsállja, hogy az erdőben minden ehetőt szeret-

nénk megkóstolni, de hamar belelendül, és közös kóstoló keretében mutatja kedvenceit: a majomkólát, az erdei répat és egy édeskés, hüvelyes termést. Az idilli erdei sétát motoros fűrészek zaja veri fel, ami nemcsak a csimpánzokat, de a korábban itt is élt **nyugat-síkvidéki gorillákat** (*Gorilla g. gorilla*) és **erdei elefántokat** (*Loxodonta cyclotis*) is elriasztotta a területről. A csimpánzok legnagyobb populációja Gabon, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Kamerun erdeiben él, létszámuk több mint százezerre tehető, mégis veszélyeztetett fajnak számítanak. Kamerunban jelenleg 175 csimpánz várja visszavadásztatását, melyre egyre kevesebb hely és ebből kifolyólag egyre kevesebb remény van. A Nigériával szomszédos **Korup Nemzeti Parkban** még él a **Diehl-nyugatigorilla** (*Gorilla gorilla diehli*), mely elsősorban elterjedési területének behatároltsága miatt érdemelte ki az önálló alfaji státuszt. Állománya csupán kétszáz példányra tehető, melyek Délkelet-

Nigéria és Nyugat-Kamerun erdeiben, többek között a Korup hatalmas fáinak között élnek.

Ha ezeket a rejtőzködő életmódot folytató főemlősöket szeretnénk látni, kalandos, többnapos túrára kell vállalkoznunk. Majd legközelebb, gondoljuk, hiszen Kamerun hatalmas ország, nem lehet egy út keretében bejárni!

Írta és fényképezte: Buzás Balázs

A cikk elkészültéhez nyújtott segítségért külön köszönet a Brussels Airlines-nak.
www.brusselsairlines.hu

Információ:
www.mcbcclimbe.org